



CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/150/150/98

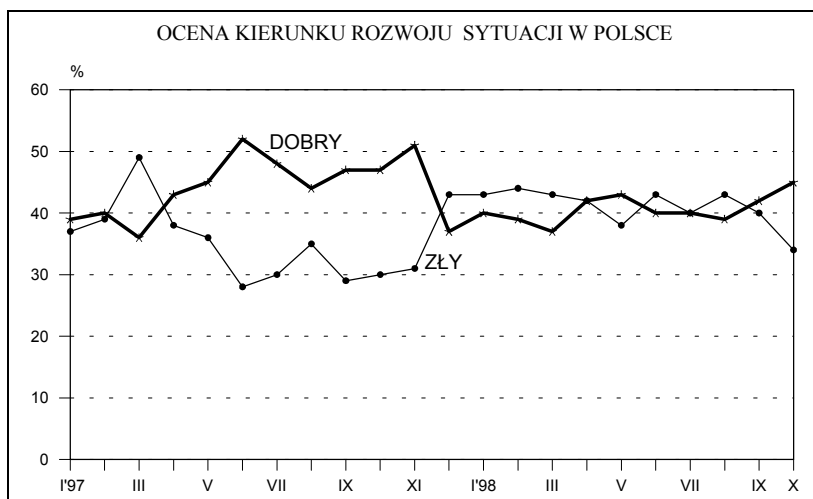
NASTROJE SPOŁECZNE PO WYBORACH SAMORZĄDOWYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

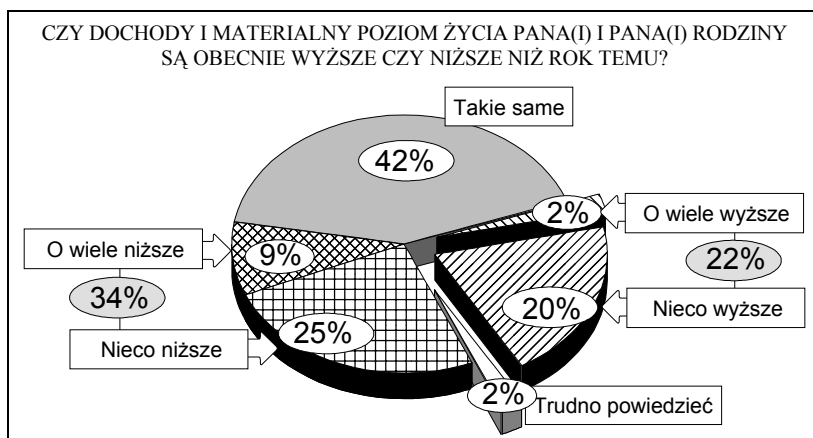
WARSZAWA, LISTOPAD '98

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ◆ Październik przyniósł poprawę nastrojów społecznych. Przejawia się ona przede wszystkim w lepszych ocenach ogólnej sytuacji w kraju oraz sytuacji politycznej, co można wiązać z niedawnymi wyborami samorządowymi.



- ◆ Poprawiły się także oceny ogólnych warunków życia badanych i ich rodzin, wzrósł optymizm co do przyszłych warunków życia. Równocześnie jednak więcej badanych odczuło pogorszenie poziomu życia niż poprawę w porównaniu z sytuacją sprzed roku.

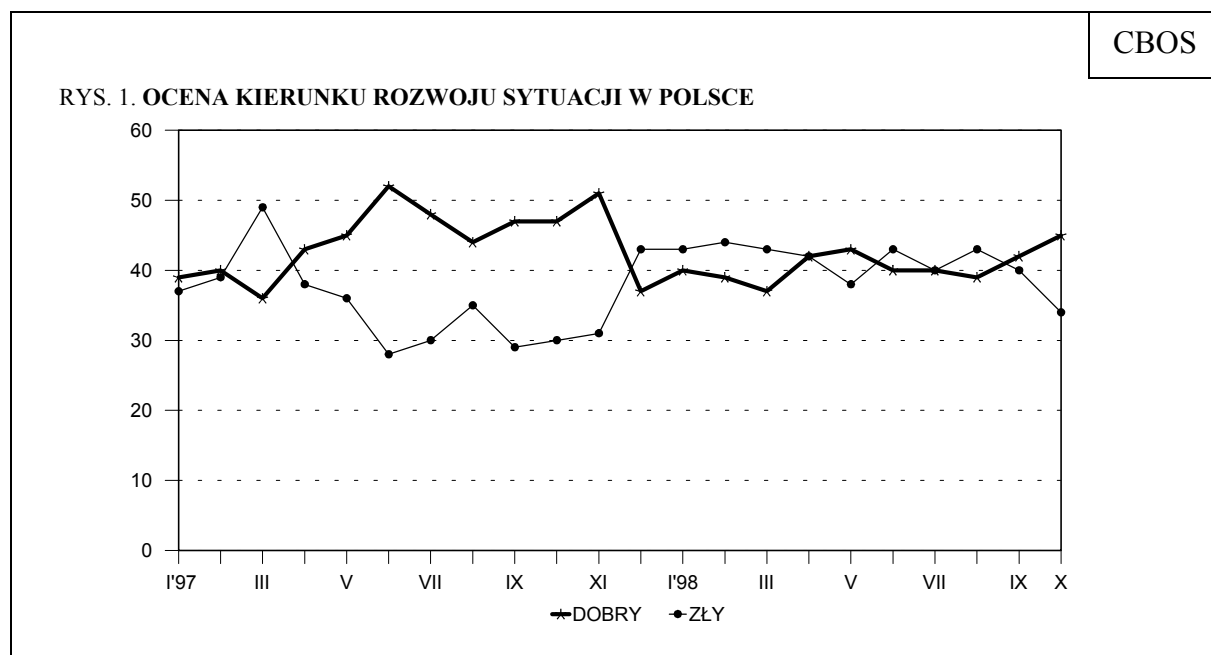


- ◆ Typ własności zakładów, w których pracują badani, wyraźnie wpływa na zróżnicowanie zarówno ocen ich stanu obecnego, jak i prognoz. Osoby zatrudnione w sektorze prywatnym znacznie lepiej oceniają sytuację swoich zakładów i częściej są optymistami co do ich przyszłości niż pracownicy zakładów państwowych i sfery budżetowej.

Pierwsza połowa października przebiegała pod znakiem wyborów samorządowych. Nastroje społeczne mierzone tydzień po wyborach¹, gdy wprawdzie nie były jeszcze znane ich oficjalne wyniki, jednak wyniki cząstkowe bądź wstępne stanowiły główny temat doniesień i komentarzy prasowych, kształtowały się w znacznej mierze pod wpływem tych informacji.

OCENY

Poprawę oceny rozwoju ogólnej sytuacji w kraju odnotowujemy już drugi z kolei miesiąc, jednak w październiku była ona znacznie bardziej wyrazista niż we wrześniu, co pozwala łączyć ją choć po części z niedawnymi wyborami. W sierpniu przeważały jeszcze oceny negatywne, we wrześniu mieliśmy do czynienia ze stanem bliskim równowagi, obecnie zaś przewaga ocen pozytywnych nad negatywnymi jest bardzo wyraźna.



¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (101) zrealizowano w dniach 15 - 20 października '98 na liczącej 1094 osoby reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Oceny pozytywne (45%) i negatywne (34%) dotyczące kierunku rozwoju sytuacji w kraju są zbliżone do tych z października ubiegłego roku, po wyborach parlamentarnych (odpowiednio 47% i 30%). Wtedy jednak nastroje utrzymywały się na poziomie z poprzednich kilku miesięcy, po wyborach zaś dość szybko nastąpiło ich załamanie. Natomiast w miesiącach poprzedzających wybory samorządowe nastroje były dość labilne.

W stosunku do września umocniło się przekonanie o pozytywnym kierunku rozwoju sytuacji w kraju wśród badanych z wyższym wykształceniem (z 66% do 76%), należących do kadry kierowniczej i inteligencji (z 68% do 73%), a także pracowników umysłowych niższego szczebla (z 43% do 53%) oraz robotników wykwalifikowanych (z 32% do 57%). Pewną poprawę ocen w tym względzie można zauważyć także wśród ludności wielkomiejskiej (wzrost wskazań pozytywnych z 52% do 58%).

Pogorszyły się jeszcze i tak już bardzo krytyczne oceny wystawiane przez rolników. Obecnie niespełna co piąty rolnik (18%) pozytywnie ocenia rozwój sytuacji w kraju, większość zaś (70%) uważa, że zmierza ona w złym kierunku. Jednak wśród ogółu ludności wiejskiej przewaga ocen negatywnych utrzymuje się w zasadzie na poziomie z poprzedniego miesiąca.

W pozostałych grupach społecznych i kategoriach demograficznych oceny sytuacji nie uległy większym zmianom. Pozytywne oceny tak jak przed miesiącem znacznie przeważają wśród pracujących na własny rachunek i wśród mieszkańców średnich i dużych miast. Ocenom negatywnym sprzyjają niskie dochody, a przede wszystkim niezadowolenie z własnej sytuacji materialnej. Stąd też krytycyzm w postrzeganiu kierunku rozwoju sytuacji w kraju przeważa w grupach będących w gorszej sytuacji materialnej - wśród robotników niewykwalifikowanych i rencistów.

Istnieje bardzo wyraźny związek między oceną kierunku rozwoju sytuacji w kraju a subiektywnym odczuciem poprawy lub pogorszenia własnej sytuacji materialnej.

Tabela 1

w procentach

Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju	Czy dochody i materialny poziom życia Pana(i) i Pana(i) rodziny są obecnie wyższe czy niższe niż rok temu?				
	Wyższe	Takie same	Nieco niższe	O wiele niższe	Trudno powiedzieć
Dobry	64	48	31	26	45
Zły	20	28	47	64	23
Trudno powiedzieć	16	24	22	10	32
N=100%	241*	458	278	98	19
V Cramera=.225					
*W tej liczbie 18 osób (2% ogółu badanych) dało odpowiedź „o wiele wyższe”, pozostali - „nieco wyższe”.					

Już nawet poczucie niewielkiego obniżenia poziomu życia powoduje znacznie większą skłonność do negatywnego oceniania rozwoju sytuacji - w grupie odczuwającej pogorszenie sytuacji materialnej przeważa pogląd, że ogólna sytuacja w kraju rozwija się w złym kierunku. Wystarcza jednak ocena, że materialny poziom życia rodziny jest „nieco wyższy” niż przed rokiem, by większość tak odczuwających uważała, iż sytuacja w kraju zmierza w dobrym kierunku.

Bardziej optymistycznie niż we wrześniu zapatrują się na rozwój sytuacji w kraju badani o prawicowych poglądach politycznych. Można to traktować jako przejaw satysfakcji z wyników wyborów samorządowych. Przypuszczenie takie znajduje częściowe potwierdzenie w nastrojach zwolenników poszczególnych partii i ugrupowań politycznych.

Tabela 2

w procentach

Potencjalne elektoraty ²	Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju					
	dobry		zły		Trudno powiedzieć	
	IX '98	X '98	IX '98	X '98	IX '98	X '98
AWS	53	65	24	21	23	14
PSL	22	39	67	46	11	16
SLD	43	43	42	35	15	22
UP	49	48	42	45	9	7
UW	87	81	7	4	6	16
Niezdecydowani	34	30	44	41	22	29
Nie zamierzający głosować	29	32	47	42	24	26

² Ustalono wg deklaracji, na kogo badany oddałby swój głos, gdyby wybory parlamentarne odbyły się w najbliższą niedzielę.

Obserwujemy tu wyraźną poprawę nastrojów wśród sympatyków AWS, ugrupowania które uzyskało dobre wyniki w wyborach samorządowych. Jeszcze większy wzrost optymizmu daje się zauważyć w elektoracie PSL, mimo że wśród ogółu jego społecznego zaplecza - rolników - nasilił się pesymizm. Wśród zwolenników SLD nie nastąpiło pogorszenie nastrojów, ale daje się zauważyć wzrost niepewności co do dalszego kierunku rozwoju sytuacji. Podobny wzrost niepewności, połączony z nieznacznym spadkiem optymizmu, obserwujemy w niezmiennie najbardziej optymistycznym elektoracie UW.

W ocenach szczegółowych - sytuacji politycznej i gospodarczej - ciągle mamy do czynienia z przewagą ocen negatywnych nad pozytywnymi. Jednak w stosunku do poprzedniego miesiąca obserwujemy poprawę ocen sytuacji politycznej.

Tabela 3 w procentach

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	'97		'98									
- dobra	19	17	19	17	14	14	16	13	14	13	14	17
- ani dobra, ani zła	48	42	44	44	44	45	45	42	43	46	46	46
- zła	20	26	26	26	27	30	26	31	30	28	27	24
Trudno powiedzieć	13	15	11	13	15	11	13	14	12	13	13	13

Można by się spodziewać, że na te oceny w pewnym stopniu również wpłynęły wyniki wyborów samorządowych. Jednak zależą one raczej od stosunku do partii sprawujących rządę bądź będących w opozycji.

Tabela 4 w procentach

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych ³	Oceny sytuacji politycznej			
	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć
AWS	27	47	17	9
PSL	18	50	22	10
SLD	15	50	29	6
UW	32	50	10	8
Niezdecydowani	20	30	25	25
Nie zamierzający głosować	8	47	27	18

V Cramera=.168

³ Zob. przypis 2.

Sytuację polityczną najlepiej oceniają zwolennicy partii koalicji rządowej, najgorzej zaś elektoraty partii opozycyjnych.

Od września w zasadzie bez zmian pozostały oceny sytuacji gospodarczej.

Tabela 5 w procentach

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	'97		'98									
- dobra	20	18	19	21	18	18	21	20	19	18	19	20
- ani dobra, ani zła	41	38	40	39	40	40	37	38	34	32	38	38
- zła	31	36	34	33	36	35	35	35	39	43	37	36
Trudno powiedzieć	7	7	7	7	7	7	7	7	8	7	6	6

Oceny sytuacji w zakładach pracy respondentów są wyraźnie zróżnicowane ze względu na typ własności danego zakładu.

Tabela 6 w procentach

Badany pracuje w:	Jak Pan(i) ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy?							
	Dobrze		Ani dobrze, ani źle		Źle		Trudno powiedzieć	
	IX '98	X '98	IX '98	X '98	IX '98	X '98	IX '98	X '98
- sferze budżetowej	35	31	29	23	36	42	0	4
- sektorze państwowym, publicznym	21	32	31	31	46	36	2	1
- spółce o własności prywatnej i państwowej	47	36	26	32	23	32	5	0
- sektorze prywatnym poza rolnictwem	47	54	27	30	22	15	4	1

W ciągu ostatniego miesiąca pogorszyły się oceny sytuacji w zakładach pracy wystawiane przez pracowników sfery budżetowej oraz zakładów o własności mieszanej. Poprawiły się natomiast oceny wśród pracowników sektora państwowego oraz prywatnego. Niemniej nadal wśród pracowników zakładów państwowych obserwujemy nieznaczną przewagę ocen negatywnych, natomiast wśród pracowników zakładów o własności mieszanej

nieznaczną przewagę ocen pozytywnych. Wyraźną dominację opinii pozytywnych spotykamy obecnie wśród pracowników zakładów prywatnych, natomiast krytycyzmem wyróżniają się pracownicy sfery budżetowej.

Poprawiły się oceny zarówno ogólnych warunków życia, jak i sytuacji materialnej badanych i ich rodzin. Poprawa ta wyraża się jednak przede wszystkim w spadku liczby określających tę sytuację jako złą, a wzroście ocen średnich.

Tabela 7 w procentach

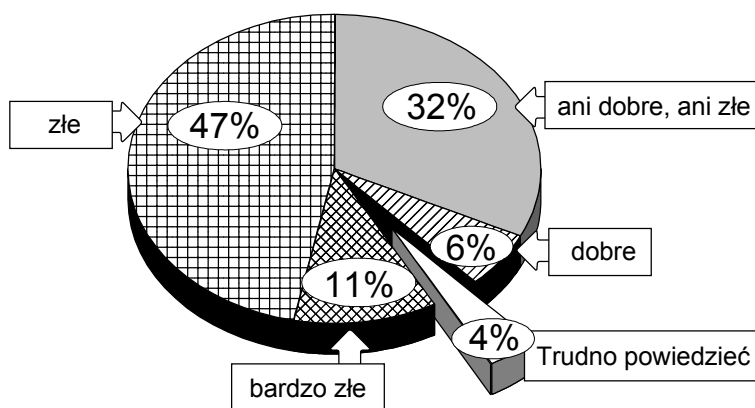
Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	'97		'98									
– dobrze	26	25	27	28	25	27	28	26	28	25	26	27
– ani dobrze, ani źle	53	55	53	51	52	53	50	53	51	54	50	53
– źle	21	20	20	21	22	20	21	21	21	21	24	20
Trudno powiedzieć	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0

Tabela 8 w procentach

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	'97		'98									
– dobre	24	26	25	26	25	27	29	26	27	24	26	27
– ani dobre, ani źle	46	46	49	46	45	45	44	47	47	48	44	46
– źle	30	28	26	28	30	28	27	28	26	28	30	26

Równocześnie jednak na pytanie o materialne warunki życia ogółu ludzi w Polsce otrzymujemy zupełnie inny obraz sytuacji. Podczas gdy ponad jedna czwarta badanych uważa, że żyje się im dobrze, niemal co drugi respondent określa materialne warunki życia ogółu ludzi w Polsce jako złe, a co dziewiąty jako bardzo złe.

RYS. 2. JAK PAN(I) OCENIA OBECNE MATERIALNE WARUNKI ŻYCIA LUDZI W POLSCE? CZY SĄ ONE:

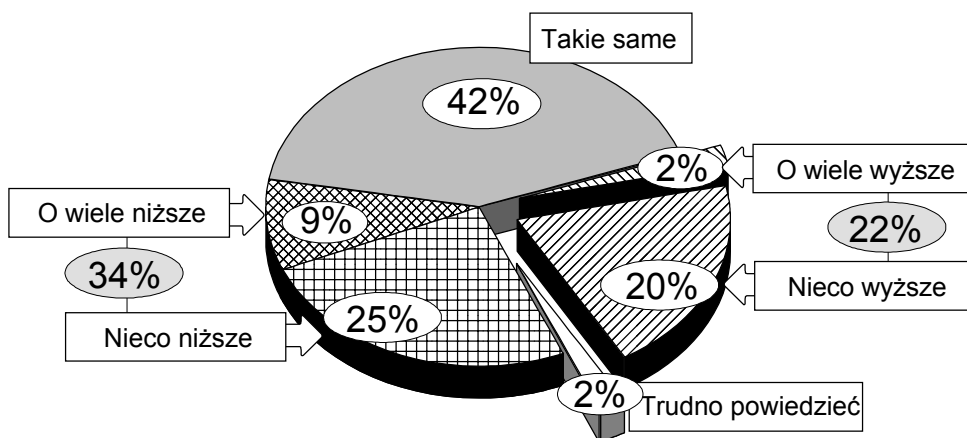


Nikt z respondentów nie wybrał odpowiedzi „bardzo dobre”.

Mamy tu do czynienia ze swego rodzaju „czarną legendą”. Mimo iż własne warunki życiowe oceniane są częstokroć dobrze, to jednak panuje ogólne przekonanie, że Polska jest krajem o zdecydowanej przewadze ludzi żyjących w złej sytuacji. Nieco mniej krytycznie od innych oceniają ogólny poziom życia w Polsce badani z wyższym wykształceniem, należący do kadry kierowniczej i inteligencji. W grupach tych przeważają oceny średnie.

Bardziej niepokojący wydaje się fakt, że w odpowiedziach na pytanie o porównanie własnej sytuacji obecnie z tą sprzed roku więcej badanych deklaruje poczucie pogorszenia niż poprawy.

RYS. 3. CZY DOCHODY I MATERIALNY POZIOM ŻYCIA PANA(I) I PANA(I) RODZINY SĄ OBECNIE WYŻSZE CZY NIŻSZE NIŻ ROK TEMU?



Odczucie poprawy bądź pogorszenia poziomu życia jest silnie zróżnicowane społecznie. Osoby, które w ciągu minionego roku odczuły zmianę na lepsze, przeważały nad odczuwającymi pogorszenie wśród kadry kierowniczej i inteligencji, pracujących na własny rachunek, robotników wykwalifikowanych oraz pracowników umysłowych niższego szczebla.

W pozostałych grupach społecznych przeważało poczucie pogorszenia poziomu życia, przy czym najczęściej występowało ono wśród rolników. W środowisku tym ponad dwie trzecie (68%) odczuło zmianę na gorsze, nikt zaś nie zadeklarował poprawy. Drugą z kolei grupę, w której szczególnie często odczuwano pogorszenie poziomu życia, stanowią bezrobotni (56%), ale byli wśród nich i tacy (15%), którzy stwierdzili zmiany na lepsze.

Poprawa bądź pogorszenie poziomu życia rozkładają się też nierówno w zależności od miejsca zamieszkania. Polepszenie swych warunków życia odczuli przede wszystkim mieszkańcy wielkich miast (ponad 500 tys. ludności). Wśród badanych z miast liczących od 101 do 500 tys. mieszkańców poczucie poprawy i pogorszenia występuje mniej więcej równie często. W miastach małych i średniej wielkości, a przede wszystkim na wsi, przeważa poczucie zmiany na gorsze.

Opinie w tym względzie zależą także od miejsca pracy. Wśród pracowników zakładów o własności mieszanej - państwowej i prywatnej - oraz sektora prywatnego (poza rolnictwem) więcej osób odczuło poprawę poziomu życia niż pogorszenie. Grupy te równoważą się w sferze budżetowej oraz wśród pracowników zakładów państwowych.

PROGNOZY

Podobnie jak w ocenach sytuacji bieżącej, wyraźnie wzrósł optymizm dotyczący ogólnej sytuacji kraju w najbliższej przyszłości. Liczba badanych spodziewających się pogorszenia ogólnej sytuacji w Polsce jest obecnie najniższa w tym roku.

Tabela 9

w procentach

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	'97		'98									
Poprawi się	25	18	22	22	18	19	22	18	21	19	19	22
Nie zmieni się	50	33	41	44	48	48	48	50	50	50	48	50
Pogorszy się	16	40	28	25	24	26	21	22	19	21	24	18
Trudno powiedzieć	9	9	9	9	10	8	9	9	9	10	9	10

Niewiele zmieniły się natomiast przewidywania dotyczące zarówno sytuacji politycznej, jak i gospodarczej. W obu przypadkach nieco umocniło się przekonanie, że sytuacja pozostanie bez zmian (różnice w stosunku do września są w granicach błędu statystycznego).

Tabela 10

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	'97		'98									
– poprawi się	28	22	23	20	18	20	20	16	19	18	19	20
– nie zmieni się	41	41	44	50	48	54	51	50	53	52	50	53
– pogorszy się	17	21	17	15	16	14	13	17	11	14	13	12
Trudno powiedzieć	14	16	16	15	19	12	16	17	18	16	18	15

Tabela 11

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	'97		'98									
– poprawi się	33	24	27	27	24	26	29	23	25	24	24	24
– nie zmieni się	42	38	38	44	44	47	46	48	48	46	45	47
– pogorszy się	13	25	21	17	18	16	14	17	13	16	17	17
Trudno powiedzieć	12	13	14	12	14	11	12	12	14	14	13	13

Jeśli chodzi o przewidywania dotyczące zakładów pracy, to podobnie jak w przypadku ocen sytuacji bieżącej, wyraźne są różnice zależnie od typu własności. Wśród pracowników sektora prywatnego dominuje przekonanie, że sytuacja ich zakładów pozostanie bez zmian lub

się poprawi, niewielki odsetek sądzi, że ulegnie ona pogorszeniu. Natomiast pracownicy zakładów państwowych najczęściej sądzą, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w ich przedsiębiorstwach się nie zmieni bądź pogorszy, a tylko niespełna jedna piąta spodziewa się poprawy.

Tabela 12 w procentach

Badany pracuje w:	Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:			
	poprawi się	pozostanie bez zmian	pogorszy się	Trudno powiedzieć
- sferze budżetowej	17	43	22	18
- sektorze państwowym lub publicznym	19	33	30	18
- spółce o własności prywatnej i państwowej	18	48	25	9
- sektorze prywatnym poza rolnictwem	35	42	9	14

V Cramera = .209

Dość wyraźnie wzrósł optymizm w prognozowaniu warunków życia badanych i ich rodzin.

Tabela 13 w procentach

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinnie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	'97		'98									
- lepiej	24	18	22	21	21	21	22	20	19	19	18	21
- tak samo	48	39	43	48	48	49	48	50	48	50	45	47
- gorzej	17	32	23	19	21	18	18	19	20	19	24	19
Trudno powiedzieć	11	11	12	11	10	12	12	11	13	12	13	13

Poprawy spodziewają się przede wszystkim te grupy, które i obecnie są w lepszej sytuacji od innych: kadra kierownicza i inteligencja oraz pracujący na własny rachunek. Z kolei wśród rolników nikt nie oczekuje poprawy swoich warunków życia, a więcej niż co trzeci spodziewa się ich pogorszenia. Oczekiwanie poprawy występuje także wyraźnie częściej wśród respondentów z wielkich miast niż wśród pozostałych, przy czym wśród ludności wiejskiej częściej spotykamy oczekiwanie pogorszenia niż poprawy warunków życia.



W październiku, po wyborach samorządowych odnotowaliśmy poprawę nastrojów społecznych. Dotyczy ona przede wszystkim ocen i prognoz sytuacji ogólnej w kraju oraz ocen sytuacji politycznej, co można wiązać z niedawnymi wyborami samorządowymi.

Poprawiły się także oceny ogólnego poziomu życia i materialnych warunków gospodarstw domowych. W mniejszym natomiast stopniu przybyło optymistów w przewidywaniach dotyczących najbliższej przyszłości.

Opracował

Michał STRZESZEWSKI

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?

	(%)			
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	45	34	21	1094
Płeć				
Mężczyźni	47	36	17	519
Kobiety	43	33	24	575
Wiek				
18-24 lat	49	24	27	156
25-34	54	31	15	193
35-44	47	33	20	238
45-54	44	40	16	176
55-64	41	36	23	146
65 lat i więcej	33	42	26	185
Miejsce zamieszkania				
Wieś	35	45	20	399
Miasto do 20 tys.	40	42	19	116
od 21 do 100 tys.	46	26	28	234
101-500 tys.	57	27	17	210
501 tys. i więcej mieszk.	58	25	18	134
Region				
Północny	41	31	28	126
Zachodni	51	28	22	111
Środkowozachodni	40	43	17	160
Środkowy	43	37	20	205
Wschodni	37	42	21	124
Południowo-wschodni	45	31	24	166
Południowo-zachodni	55	29	16	202
Wykształcenie				
Podstawowe	28	49	22	341
Zasadnicze zawodowe	46	34	20	322
Średnie	52	27	21	341
Wyższe	76	8	15	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	73	9	18	56
Prac. umysł. niż. szczebla	53	27	20	116
Pracownicy fiz. - umysł.	47	20	33	71
Robotnicy wykwalifikowani	57	36	7	92
Robotnicy niewykwalifik.	32	39	30	47
Rolnicy	18	70	12	80
Pracujący na własny rach.	61	25	15	77
Bierni zawodowo				
Renciści	34	43	23	126
Emeryci	39	37	23	212
Uczniowie i studenci	50	20	29	67
Bezrobotni	42	40	18	89
Gospodynie domowe i inni	50	26	24	59
Pracuje w:				
sferze budżetowej	58	23	19	122
sekt. państw., publicznym	56	28	16	102
sp. właśc. pryw. i państwa	51	28	21	69
sekt. pryw. poza rolnict.	54	26	20	192
prywatnym gosp. rolnym	16	72	13	90
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	28	51	20	166
276 - 399	46	33	21	183
400 - 549	44	37	19	256
550 - 799	59	26	15	155
Powyżej 799 zł	64	16	20	144
Ocena własnych war. mater.				
Złe	25	53	22	287
Średnie	44	34	22	507
Dobre	66	17	17	300
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	46	33	21	68
Raz w tygodniu	48	32	21	600
Kilka razy w miesiącu	42	43	15	145
Kilka razy w roku	41	37	21	190
W ogóle nie uczestniczy	37	35	27	90
Poglądy polityczne				
Lewica	43	37	20	274
Centrum	43	39	18	263
Prawica	63	20	17	319
Trudno powiedzieć	25	44	30	237

Tabela 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecne **materialne warunki życia ludzi** w Polsce?
Czy są one:

	(%)				
	dobrze	ani dobrze, ani źle	źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	6	32	58	5	1094
Płeć					
Mężczyźni	7	31	58	4	519
Kobiety	5	33	57	5	575
Wiek					
18-24 lat	10	30	57	3	156
25-34	8	41	47	4	193
35-44	2	32	61	5	238
45-54	3	28	65	4	176
55-64	7	27	64	2	146
65 lat i więcej	6	31	54	10	185
Miejsce zamieszkania					
Wieś	5	35	56	4	399
Miasto do 20 tys.	6	33	55	5	116
od 21 do 100 tys.	6	26	63	4	234
101-500 tys.	9	29	60	2	210
501 tys. i więcej mieszk.	4	35	51	10	134
Region					
Północny	5	30	60	6	126
Zachodni	3	29	66	2	111
Środkowo-zachodni	3	33	62	2	160
Środkowy	5	33	58	5	205
Wschodni	5	35	56	4	124
Południowo-wschodni	10	30	50	9	166
Południowo-zachodni	8	33	55	4	202
Wykształcenie					
Podstawowe	4	27	64	5	341
Zasadnicze zawodowe	7	33	55	4	322
Średnie	6	31	59	4	341
Wyższe	8	48	39	5	91
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	7	53	37	4	56
Prac. umysł. niż. szczebla	3	37	54	6	116
Pracownicy fiz.-umysł.	4	34	54	8	71
Robotnicy wykwalifikowani	5	28	64	3	92
Robotnicy niewykwalifik.	17	28	53	1	47
Rolnicy	2	22	73	3	80
Pracujący na własny rach.	7	34	54	5	77
Bierni zawodowo					
Renciści	6	24	63	7	126
Emeryci	5	33	56	7	212
Uczniowie i studenci	10	39	47	4	67
Bezrobotni	4	28	67	1	89
Gospodynie domowe i inni	11	27	61	1	59
Pracuje w:					
sferze budżetowej	9	33	51	6	122
sekt. państw./publicznym	1	39	58	1	102
sp. właśc. pryw. i państwa	6	31	57	6	69
sekt. pryw. poza rolnict.	7	37	51	5	192
prywatnym gosp. rolnym	2	31	65	3	90
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	6	29	63	2	166
276 - 399	3	26	66	5	183
400 - 549	2	31	63	5	256
550 - 799	7	36	51	6	155
Powyżej 799 zł	12	42	39	7	144
Ocena własnych war. mater.					
Źle	1	15	80	4	287
Średnie	4	37	55	4	507
Dobre	13	39	41	7	300
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	7	39	53	1	68
Raz w tygodniu	6	32	57	6	600
Kilka razy w miesiącu	5	34	54	7	145
Kilka razy w roku	6	28	65	1	190
W ogóle nie uczestniczy	7	30	57	6	90
Poglądy polityczne					
Lewica	5	35	58	2	274
Centrum	6	30	59	4	263
Prawica	7	35	53	5	319
Trudno powiedzieć	4	27	62	8	237

Tabela 3. Czy dochody i materialny poziom życia Pana(i) i Pana(i) rodziny są obecnie wyższe czy niższe niż rok temu?

(%)

	Wyższe	Takie same	Niższe	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	22	42	34	2	1094
Płeć					
Mężczyźni	25	38	35	2	519
Kobiety	20	45	33	1	575
Wiek					
18-24 lat	30	42	27	1	156
25-34	26	43	30	2	193
35-44	21	38	39	2	238
45-54	22	31	44	3	176
55-64	18	43	38	1	146
65 lat i więcej	15	55	28	2	185
Miejsce zamieszkania					
Wieś	12	45	42	1	399
Miasto do 20 tys.	22	34	39	5	116
od 21 do 100 tys.	23	46	30	2	234
101-500 tys.	28	41	29	2	210
501 tys. i więcej mieszk.	40	34	24	2	134
Region					
Północny	21	44	33	1	126
Zachodni	22	38	40	0	111
Środkowo-zachodni	22	38	38	2	160
Środkowy	23	39	35	2	205
Wschodni	18	39	39	4	124
Południowo-wschodni	18	46	35	1	166
Południowo-zachodni	27	46	25	2	202
Wykształcenie					
Podstawowe	14	43	42	2	341
Zasadnicze zawodowe	20	43	36	2	322
Średnie	28	42	28	2	341
Wyższe	41	35	22	2	91
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	41	36	23	0	56
Prac. umysł. niż. szczebla	34	35	29	1	116
Pracownicy fiz.- umysł.	18	54	25	3	71
Robotnicy wykwalifikowani	37	35	26	2	92
Robotnicy niewykwalifik.	19	47	33	0	47
Rolnicy	0	32	68	0	80
Pracujący na własny rach.	39	33	27	2	77
Bierni zawodowo					
Renciści	13	44	40	3	126
Emeryci	16	54	28	2	212
Uczniowie i studenci	24	52	20	3	67
Bezrobotni	15	26	56	2	89
Gospodynie domowe i inni	19	43	37	1	59
Pracuje w:					
sferze budżetowej	25	50	26	0	122
sekt. państw./publicznym	32	35	33	0	102
sp. własc. pryw. i państwa	36	41	20	3	69
sekt. pryw. poza rolnict.	34	35	29	2	192
prywatnym gosp. rolnym	2	33	65	0	90
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	12	36	51	1	166
276 - 399	18	38	43	1	183
400 - 549	21	46	31	1	256
550 - 799	25	46	28	1	155
Powyżej 799 zł	44	40	15	2	144
Ocena własnych war. mater.					
Złe	6	29	64	1	287
Średnie	18	50	30	2	507
Dobre	44	40	14	2	300
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	19	40	37	4	68
Raz w tygodniu	21	43	34	1	600
Kilka razy w miesiącu	23	44	32	0	145
Kilka razy w roku	23	40	35	2	190
W ogóle nie uczestniczy	26	34	34	6	90
Poglądy polityczne					
Lewica	23	40	35	2	274
Centrum	23	44	31	1	263
Prawica	26	41	31	2	319
Trudno powiedzieć	14	42	42	3	237

Tabela 4. Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:

	(%)				Liczba osób
	lepiej	tak samo jak obecnie	gorzej	Trudno powiedzieć	
Ogółem	21	47	19	13	1094
Płeć					
Mężczyźni	23	48	18	11	519
Kobiety	19	46	21	14	575
Wiek					
18-24 lat	35	40	12	13	156
25-34	31	50	10	10	193
35-44	20	45	23	11	238
45-54	13	49	21	16	176
55-64	15	43	31	11	146
65 lat i więcej	12	53	20	15	185
Miejsce zamieszkania					
Wieś	15	47	23	14	399
Miasto do 20 tys.	21	50	20	10	116
od 21 do 100 tys.	20	45	19	16	234
101-500 tys.	24	52	15	9	210
501 tys.i więcej mieszk.	33	41	16	10	134
Region					
Północny	24	55	16	5	126
Zachodni	29	46	14	11	111
Środkowozachodni	13	49	22	16	160
Środkowy	23	38	23	17	205
Wschodni	21	42	22	16	124
Południowo-wschodni	15	57	16	12	166
Południowo-zachodni	24	46	20	10	202
Wykształcenie					
Podstawowe	11	50	24	15	341
Zasadnicze zawodowe	21	46	19	14	322
Średnie	24	48	17	10	341
Wyższe	45	35	12	9	91
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	46	31	8	14	56
Prac.umysł.niż.szczebła	27	43	15	15	116
Pracownicy fiz.- umysł.	25	48	15	12	71
Robotnicy wykwalifikowani	13	63	14	10	92
Robotnicy niewykwalifik.	19	39	28	14	47
Rolnicy	0	50	38	12	80
Pracujący na własny rach.	38	43	10	10	77
Bierni zawodowo					
Renciści	12	54	19	15	126
Emeryci	11	48	27	13	212
Uczniowie i studenci	32	51	6	11	67
Bezrobotni	30	38	19	12	89
Gospodynie domowe i inni	26	44	21	9	59
Pracuje w:					
sferze budżetowej	30	47	13	10	122
sekt. państw./publicznym	23	47	21	10	102
sp. właśc. pryw. i państwa	28	47	13	12	69
sekt. pryw. poza rolnict.	28	47	12	14	192
prywatnym gosp. rolnym	1	50	36	13	90
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	22	44	24	10	166
276 - 399	20	51	18	11	183
400 - 549	16	49	25	11	256
550 - 799	19	53	18	9	155
Powyżej 799 zł	33	43	14	9	144
Ocena własnych war. mater.					
Złe	10	37	36	16	287
Średnie	18	53	16	12	507
Dobre	36	46	9	9	300
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	23	41	19	17	68
Raz w tygodniu	19	50	19	12	600
Kilka razy w miesiącu	23	42	22	13	145
Kilka razy w roku	24	45	19	12	190
W ogóle nie uczestniczy	21	43	20	17	90
Poglądy polityczne					
Lewica	20	48	23	9	274
Centrum	24	45	19	12	263
Prawica	23	51	16	10	319
Trudno powiedzieć	15	43	21	21	237